

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Ο ΚΟΝΑΝ ΝΤΟΥ'Υ'Λ ΚΑΙ Ο ΣΕΡΛΟΚ ΧΟΛΜΣ

Είνε φανταστικό πρόσωπο ο ήρωας των περιφημών αστυνομικών καταρωμάτων ; Πώς ήταν ο άληθινός Σέρλοκ Χόλμς. Ένας διαεσλεγιατρός από το Έδιμβούργο. Ανέκδοτα από την παράξενη ζωή του δoκτορος Ίωσηφ Μπέλ, κτλ. κτλ.



ΑΧΑ ο Σέρλοκ Χόλμς, ο μεγαλοφυής και θρυλικός ντέτεκτιβ, ήταν ένα πραγματικό πρόσωπο; Ο Κόναν Ντόυλ, ο περιφημος Άγγλος συγγραφέας των καταληρητικών καταρωμάτων του, τον εδμιούργησε άραγε με την φαντασία του ή είχε βρει ένα ζωντανό πρότυπο;

Την άπάντησή σ' αυτό το ζήτημα, που βασανίζει διαρκώς τους αναγνώστες αναγνώστες του, μας τη δίνει ο ίδιος ο συγγραφέας σ' «Απομνημονεύματά» του. Ο Κόναν Ντόυλ δηλαδή μας άποκαλύπτει σ' αυτό το τελευταίο βιβλίο του ότι είχε γνωρίσει έναν περίεργο άνθρωπο με μιά τόσο καταληρητική διαίσθησι, ώστε άρχιζε να ρίξη μιά ματιά σ' έναν άγνωστο, γιά να καταλάβη άμέσως πόσων χρόνων ήταν, πώς ήταν ή συνήθειές του, τί δουλειά έκανε και ποιά μυστικά τον κυριανούσε.

Αυτός ο μυστηριώδης άνθρωπος λοιπόν ήταν ο δόκτωρ Ίωσηφ Μπέλ, ένας Σκότος από το Έδιμβούργο.

Όλοι μας ξέχουμε ότι ο Κόναν Ντόυλ, πριν ν' άφομοιωθή τελείως στη συγγραφή των αστυνομικών διηγημάτων του, ήταν γιατρός. Την εποχή λοιπόν που σπούδαζε, είχε την τύχη να έχει άρκετά χρόνια ως καθηγητή του αυτών των σατανικών δόκτορα Μπέλ.

«Η παρατηρητικότητα του και ή διαίσθησίς του ήταν αφάνταστες—γράφει ο Άγγλος συγγραφέας—γιά τον άνθρωπο που του ένεπνευσε τον Σέρλοκ Χόλμς. Η άνάμνησίς του δόκτορος Μπέλ είνε χαλαρή στη μνήμη μου γιά πάντα. Όταν πήρα το διπλωμά μου κι' αναγκάστηκα να εγκαταλείψω την Εύρώπη, γιά να πάω στην Άφρική, άποχωρήθησα τον δάσκαλό μου με δάκρυα στά μάτια και με μιά άπερίγραπτη λύπη στην καρδιά. Έκείνη την εποχή όμως δεν φανταζόμουν ότι μιά ήμερα θα τον έκανα ήρωα μιάς σειράς αστυνομικών περιπετειών και καταρωμάτων. Δεν είνε από τον μου τότε τον Σέρλοκ Χόλμς...

»Κι' όστόσο, είνε πάντα μπροστά σπά μάτια μου τα χαρακτηριστικά του δόκτορος Μπέλ: Το σκληρό και γωνιώδες πρόσωπό του, τα γκριζα μάτια του με το διατηρητικό βλεμμα που σ' έκανε ν' αναταράχθης, τί γουτή μύτη του, τους λίγο άπότομους και πάντα μυστηριώδεις τρόπους του, τί σταθερή και κίπιας άύστηρή φωνή του...

»Πόσες φορές, καθισμένος στην πολυθρόνα του, με την αιώνα πλα στο στομα και με τα χέρια δεμένα στο ένα γόνατο—ήταν ή συνήθειά του στάσας—δέν μ' έκανε να τον κυπιάζω με θαυμασμό, μιά και με τρόμο, μπροστά στα ύπερφυσικά χαρίσματά του και στην καταληρητική του διαίσθησι... Του έφτανε να ρίξη μιά ματιά, άδιάφορη τάχα, στα χέρια, στα νύχια και στα ρούχα ενός άτόμου, γιά να άποκαλύψη ύστερα από λίγα δευτερόλεπτα σωτήρις, πράγματα που έκαναν αυτό το ίδιο το άτομο να γουρλώνη τα μάτια του από την κατάπληξι... Θέλετε να σάς φέρω μερικά παραδείγματα; Να διηγηθώ μερικά ανέκδοτα; Έχω άπειρα... Ό-ρίστε μερικά, στην τύχη, όπως μου έρχονται στη μνήμη.

»Την εποχή που ήμουν βοηθός του Μπέλ, είδα μιά ήμερα να μπαίνει στην αίθουσα έξετασής του νοσοκομείου έναν άρρωστο που δέν πρόφτασε να καθήσει, γαιπύ ο δόκτωρ Μπέλ τον πρόλαβε μ' αυτά τα λόγια:

«Ναι... βλέπω... είσαστε άρρωστος. Γιατί κάνετε κατάχρησι α οίκατεννευματόδων ποτών; Γιατί δέν φρονίζετε να κόψετε αυτή τί συνήθεια που καταστρέφει την ύγεια σας; Ξέρω ότι έχετε μιά μπουτλίνα κλακέτς γεμιστή τζιν στην πίσω τσέπη του παντελονιού σας... Βάλτε την εδώ είνάνω στο τραπέζι...

»Ο άρρωστος τρομοκρατημένος άφησε στα χέρια του δόκτορος Μπέλ την μπουτλίνα με το τζιν και μ' ένα πλήγμα άνοιξε την πόρτα

κι' άρχισε να τρέχει σάν να τον κυνηγούσε ο διάβολος...

»Ένας άλλος άρρωστος παρουσιάσθηκε τότε μπροστά του.

«Εσείς, του έδήλωσε ο δάσκαλός μου, είσαστε τσαγκάρης...

«Μά, έπί τέλους!... Πώς τα μαντεύετε όλα αυτά; Τόλμηρα να τον ρωτήσω.

»Ο δόκτωρ Μπέλ χαμογέλασε έλαφρά και σήκωσε άδιάφορα τους ώμους του.

«—Ω, είνε τόσο εύκολο, παιδί μου, τόσο εύκολο!... Ο άνθρωπος αυτός είνε τσαγκάρης, άπως είπα... Κυπιάζτε το παντελόνι του, με πάσο από το γόνατο. Είνε τριμμένο, όπως άκριβώς είνε τριμμένα σ' αυτό το μέρος τα παντελόνια των τσαγκάρηδων, που σφίγγουν το σίδερο άνάμεσα στα γόνατά τους.

»Υστερα, βέβαια, από γάψε έξήγησι του δόκτορος Μπέλ, όλα τα πράγματα φαινόντουσαν ότι ήταν παραπολύ άπλά...

»Μιά άλλη φορά, ο δόκτωρ Μπέλ μας έκανε ένα δόκιμο μάθημα στο νοσοκομείο:

«—Κύριοι... μιάς είντε, δείχνοντας έναν άρρωστο, που είχε έρθει γιά να ξετασθή. Δέν θα μπορούσα να σάς δηλώσω με κατηγορηματικό τρόπο τί δουλειά κάνει αυτός ο άρρωστος. Είνε άσπαστο περιαιθάς ή μεραγκός που δουλεύει στον τόνο. Κυπιάζτε αυτούς τους κιάλους που έχει σ' αυτά τα δύο δάχτυλα του δεξιού του χειρός. Κυπιάζτε άκόμα το σκληρό δέρμα του καρπού του... Αυτά τα σημάδια τ' άπανταί κανείς σπή μιά ή σπήν άλλη δουλειά, που δέν έχουν καμιά σχέση μεταξύ τους. Προκαλούνται όμως από τον τρόπο με τον όποιο δουλεύει ο τεχνίτης...

»Έπειτα γύρισε και κίπταξε έναν άλλο έπισκέπτη.

«—Α! να κι' ένας στρατιωτικός! φώναζε γελώντας. Είσαστε στρατιωτικός, δέν είνε έτσι, φίλε μου; (Ο άνθρωπος έκείνος φορούσε βέβαια τα πολιτικά του εκείνη την ήμερα...)

«—Μάλιστα, κύριε γιατρέ! μνησίρισε στο δόκτορα Μπέλ.

«—Το ξέρω... Το ξέρω, φίλε μου... Δεκανέας ή λογίας; Και μιά την πίστη μου ύπηρηστας στάς νήσους Βερμούδες! Έλάτε! Μην τρομάζετε δά τόσο πολύ! Θα σάς εξήγησω άμέσως πώς ξέρω αυτές τίς λεπτομέρειες... Μπήρατε εδώ μέσο δίχως να βγάλετε το καπέλλο σας... Αυτό είνε μιά στρατιωτική συνήθεια... Άπό το ύψος σας πάλι κατάλαβα ότι είσαστε συνήρησιμένος να δέντε διαταγές... Άλλά από την παράλειψη που κάνετε να μη βγάλετε το καπέλλο σας, κατάλαβα δτι δέν είσαστε άξιοματικός, γιά ένας άξιοματικός, θα προσέχε περισσότερο σ' αυτά τα ζητήματα της καλής συμπεριφοράς...

«—Και πώς ξέρετε ότι ύπηρηστας στίς Βερμούδες; τον ρώτησε κατάπληκτος ο στρατιωτικός.

«—Έχετε ένα μικρό «κόσμημα» του δερματός από μέταλλο... Αυτό, όπως ξέρω, προκαλείται από ένα ιδιαίτερο πυρετό που ύπηρηστας μόνο στάς νήσους Βερμούδες και που προσέχει αυτή την άρρώ-

στεια του δέρματος...

Περαιτό είντε τώρα να προσέθεσι ότι όλα αυτά ήταν αλήθεια.

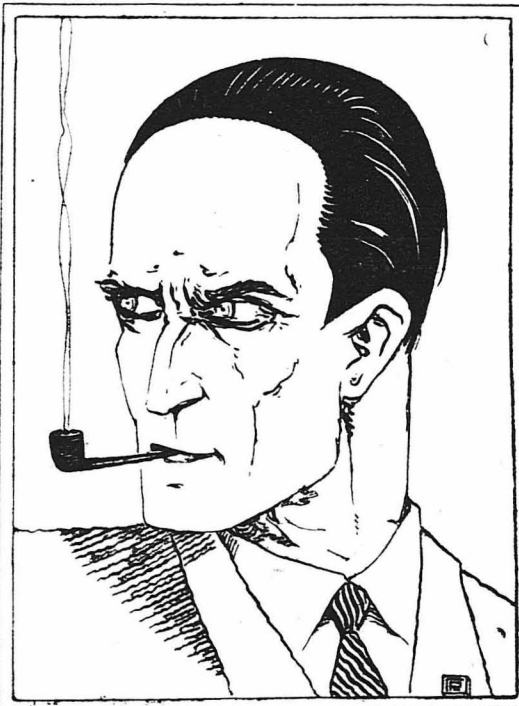
\*\*\*

Μιά ήμερα, μπήκε στο γραφείο του δόκτορος μιά γυναίκα μ' ένα κορμό στην άγκυλιά της. Πήν άνοιξε όμως το στόμα της, ο καθηγητής μου, ο όποιος τίς είχε ρίξει κιάλας μιά λοξή ματιά, έκανε την έξήγη παρατήρησι:

«—Είντε το πρώτο σας παιδί, έ;

Έγώ φαντάστηκα τότε ότι ο δόκτωρ Μπέλ το είχε ανακαλύψει αυτό από μυστηριώδεις ένδειξεις.

«—Τίποτ' άτ' όλα αυτά! μου εξήγησε γελώντας. Μά δέν βλέπατε λοιπόν το τόσο όμοιοφο «μπερδε» του παιδιού, που δέν συμβιβάζεται διόλου με την οικονομική κατάσταση αυτής της καλής, αλλά φτωχής γυναίκας; Άπό αυτό μπορεί να καταλάβη κανείς ότι είντε το πρώτο της παιδί και γ' αυτό ακριβώς τ' όμοιοροσποιάζει και κάνει γ' αυτό ένα έξοδο παραπάνω... Όταν θ' άποκτήση κι' άλλα



Ο Σέρλοκ Χόλμς

παιδιά, θά κάνη τις οικονομίες της και θά τους αγοράση πα όφρηνα μπερεδάκια.

Ένας άρρωστος πάλι, μα άλλη ημέρα, παραπονιότανε ότι πονούσε η σπονδυλική του στήλη.

«Πρέπει να πάμετε να κοιναλάτε τοΐβλια, για λίγο καιρό! τον συμβούλεψε ο δόκτωρ Μπέλ.

‘Ο άρρωστος άπομωρε μ’ άνοιχτό στόμα.

«Τι; Μήπως δεν είν’ άλήθεια; Είστε χριστός, φίλε μου! Αυτό φαίνεται καθαρά άπ’ τ’ά χέρια σας, άπ’ τ’ο πελάτημά σας κι’ άπ’ τ’ο μικρό σμήνημα του σώματός σας.

‘Ολες αυτές τις παρατηρήσεις και τ’α μαθήματα του καθηγητού μου, τ’α εσημειώα προσεκτικά στα τετραδιά μου. Σας άναγχαίρω άπό ένα άπ’ αυτά τ’α τετραδιά τις άκόλουθες συμβουλές του δόκτωρος Μπέλ:.

«...‘Ο φρονιτής της ‘Αισιολής πρέπει να μάθη να παρατηρή. ‘Η παρατηρητικότητα είνε η βάση, μπορεί να είνη κανείς, μιάς διαγνωσεως. Τρία πράγματα πρέπει ν’ ανακαλύπτει άμέσως στον άρρωστό σας: την εθνικότητά του, τ’ο έπάγγελμά του και κατά άπό την ιστορία του. Αυτό τώρα μπορεί να τ’ ανακαλύψη κανείς με πολύ εύκολο τρόπο.

»‘Απ’ τή φρονονομία, βλέπουμε άμέσως τις ένδειξεις της εθνικότητας ενός ατόμου. ‘Η προφορά κατόπιν μπορεί να μιάς κωφερώση την έταρχία του.

»Τ’α έννα δέκατα των έργατών έχουν τ’α σπέρματα της δουλειάς τους μέσα στα χέρια τους. Λέω μί’σα κι’ όχι άπ’άνω στα χέρια τους. Τ’α χέρια μπ’ρούν να σας άνακαλύψουν τ’α περισσότερα μυστικά.

»Προσέξτε τις χειρονομίες, τις άπτόμετες κινήσεις, την διεύθυνση του βλέμματός και τ’α νεύρα επί’ του σινουλητού σας. Ένα νεύρο ξύσιω του λαμού, ένας μικρός κι’ άδικοολόγητος βήγας, τ’ο άρρηκμένο καίξιμο των δακτύλων στην άκρη του τραπέζιού, ο τρόπος με τον οποίο διασπάρνουν τ’α πόδια του, σας κάνουν να μαντεύετε ένα σωρό πράγματα για τ’ο πρόσωπο που εξετάζετε.

‘Ο δόκτωρ ‘Ιωσήφ ελεγε βοηθήσει την ‘Αγγλική άστυνομία σε πολλές σσοτεινές και μυστηριώδεις ύποθέσεις. Ελεγε μάλιστα εξιχνιάσει μόνος του μερικές άπ’ τις ιστορικές δολοφονίες, με τις οποίες τρομοκρατούσε τότε τ’ο Λονδίνο ο άσύλληπτος Τζάκ ο ‘Αντεροβγάλης.

‘Οταν άφώτερα, ο Κόναν Ντόυ, έγινε διάσημος με τ’α άστυνομικά κατορθώματα του Σέρλοκ Χόλμς, έβλεπ’οσο ήξερον τον δόκτωρα Μπέλ φώναξαν με μιά φωνή:

—Μά είνε αυτός!

‘Ο ίδιος ο δόκτωρ μάλιστα, άν κι’ ήταν σοβαρός και ψηχρός, πήρε τ’ο πράγμα άπό την εθνική όψη του και χαϊμάρινε λιγάκι, όταν τον παρουσάζαν σε κανένα με τον άκόλουθο τρόπο.

—‘Ο δόκτωρ ‘Ιωσήφ Μπέλ, άπ’ τ’ο ‘Εδιμβούργο... ο Σέρλοκ Χόλμς!...

**ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ**

**ΤΟ ΚΑΤΑΒΤΙΧΟ ΤΩΝ ΤΡΕΛΛΩΝ**

‘Ο γελοιοποιός του βασιλέως Φραγκίσκου Α’, Βουσκέ, ελεγε ένα κατάβιχο, τ’ο όποιο όνομαζε «‘Ημερολόγιο των Τρελλών» και στό όποιο κατέγραφε όλους εκείνους που διέπρατταν κάποια τρέλλα.

Στ’ο βιβλίό αυτό, ο Βουσκέ κατέγραφε μιά μέρα και τον βασιλέα της ‘Ισπανίας Κάρολο τον Ε’, ο όποιος ελεγε περάσει άπ’ τή Γαλλία για να πάη στη Γάνδη. ‘Οταν λοιπόν ο Φραγκίσκος Α’ τον έρώτησε γιατί κατέγραφε στον κατάλόγο του τον βασιλέα της ‘Ισπανίας, ο γελοιοποιός άπάντησε:

—Γιατί είνε τρελλός. Και είνε τρελλός, γιατί πέρασε άπ’ τή χώρα ενός ηγεμόνου, τον όποιο τόσο έκακομιαχειρολόγησε. ‘Οι ‘Ισπανοί εχαν νικήσει τότε τους Γάλλους).

—Ναι, αλλά πέρασε κορυά, δεν είνε ο βασιλεύς.

—Δεν έχει να κάνη. ‘Ισως μάλιστα να είνε παύ τρελλός, επειδή πέρασε κορυά.

—Κι’ άν περνούσε φανερά κι’ άν άντι να τον συλλάβω, διέταξα να τ’ο γίνουν μεγάλες τιμές, τι θά έλεγεσ τότε;

—Δεν θά έλεγα τίποτε, μόνο θά έξιθια άπ’ τον κατάλόγο μου τ’ όνομά του και θά έγραφα τ’ο... δικό σας, Μεγαλειότατε!...

ΤΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΟΥ ΜΙΣΤΡΑ



‘Ερείλια παλατιών των βυζαντινών άρχόντων.

(Πινάκ άπό τήν ‘Εκθεσι του διαπρεπούς καλλιτέχρου κ. Γιάν. Ζωγράφου στον «Παρισσό»).

**ΑΠΟ ΔΩ ΚΙ’ ΑΠΟ ΚΕΙ**

**ΠΟΙΚΙΛΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΡΓΑ**

‘Η μονομαχία διά μέσου των ζώων. Μονομαχίες... με ραβδιά. ‘Η κονταρομαχίες. Περί καθαρού άέρος ο λέγες. ‘Ο χορός παραμερρώνει τα πόδια. Τί ύποστηρίζει ένας ‘Αμερικανός γιατρός. Ένα παληό γιατροσόφι, κτλ.

‘Η ιστορία της μονομαχίας άρχίζει άπό των άρχαιοτάτων χρόνων. ‘Ανάσθην, φαίνεται, οι άνθρωποι εχαν τή συνήθεια να σκοτώνουν ο ένας τον άλλο, για να λύσουν τις διαφορές τους που δεν ήταν δυνατόν να κανονισθούν διαφορετικά.

Κατά τους ιστορικούς χρόνους, η πιο συνήθισμένη μονομαχίες ήσαν εκείνες που γίνονταν μετ’αυτ’ο δύο γενναύτερον άνταπροσώπων δύο αντιπάλων στρατευμάτων κι’ άπ’ τις όποιες έξοικνετο και η νίκη.

Στην έποχή του Καρολομάγνου, η μονομαχίες ήσαν τόσο συνήθισμένες, όστω να καταστήσουν ένα νομιμο μέσον επίλυσεως των διαφορών, μετ’αυτ’ο δύο αντιπάλων.

‘Αφώτερα, τ’ο 1168, έτα βασιλείας του Λουδοβίκου του Νέου, βγήκε μιά διαταγή, που άπαγόρευε τις μονομαχίες για ζητηματα οικονομικής φύσεως, και τις επέτρεπε μόνο για λόγους τιμής.

Στα κατόπιν χρόνια, εν αντιθέσει προς τον Καρολομάγνο που ελεγε καθαρίσει ός μακαίο όλο μονομαχίας τα ραβδιά, ο Λουδοβίκος ο Καλομακάροθ, έπέτρεπε στους ευγενείς να κάνουν χρήση χαλυβαίνων όπλων στις μονομαχίες τους και περιόρισε τή χρήση των ραβδιών μονάχα στους άνθρώπους τ’ο λαού, που δεν εχαν κανένα τίλο ευγενείας.

Οι ευγενείς έμονομαχούσαν τότε και έμ’πει με κοντάκια, όταν δε ο ένας άπ’ τους δυο έλεγε άπ’ τ’ο άλλο τ’ο κατά τή διάκριση της μονομαχίας, έστο και χωρίς να πληρωθή, έθεωρετο νικημένος.

\*\*\*

‘Υπόχρη η άντιλήψη, ότι στις πόλεις ο καθαρότερος άέρος βρίσκεται στα ψηλότερα στρώματα της ατμοσφαιρας. Για τον λόγο αυτόν, οι ούρανοξάντες θεωρούντα ός η υγιεινότερες κατοικίες, γιατί σ’ αΐτους οι ένοικοι άποφεύγουν τον μολυσμένο άέρα των χαμηλών στρωμάτων. ‘Ο Γάλλος καθηγητής ‘Αλμπερτ όμιος, κατόπιν έπιστημονικών μελετών, άπέδειξε τελευταίως τ’ο εναντίον. Μολυσμένα δηλαδή είνε τα ύψηλότερα στρώματα της ατμοσφαιρας και όχι τα κατώτερα.

Τή δημητηρίασι της ατμοσφαιρας των ύψηλών στρωμάτων άπό τ’ο άνθρακικό όξύ, ο ‘Αλμπερτ την άποδειει στους καπνούς και στις αναθυμιάσεις των εργοστασίων, που σχηματίζουν ένα άδύρατο νέφος, τ’ο όποιο φτάνει σε ύψος τετρακοσίων μέτρων.

\*\*\*

Ποιά επίδρασι έχει στα πόδια ο χορός; Ένας ‘Αμερικανός γιατρός έπιστοποίησε έσχάτως, ότι συναντά κανείς τέλεια πόδια, άπό αισθητηριακή άπόψεως, μόνον στις νέες που δεν έχορμεσαν ποτέ, ή που χορεύουν λίγο. Στις άλλες θά ύπόχρη πάντα κάποια παραμορφωσις των ποδιών και ίδίως στις κλεισθούσες και στα άδρατλιά.

Αυτά λέει ο γιατρός. Ποιός τον άκοιει όμως, όταν άρχισει η τζάζ να παίη τους θορυβώδεις σκοπούς της;

\*\*\*

‘Από ένα περιεργό παλιό βιβλίό με γιατροσόφια του έμπειρου γιατρού ‘Ιωάννη Σταφιδά, άνταγράφουμε τις παρακάτω συνταγές, χωρίς να μεταβάλοιμε καθόλου την άρελή τους διάλεκτο.

ΕΙΣ ΤΟ ΜΗ ΝΥΣΤΑΖΕΙΝ ΤΙΝΑΣ: Δάφνην άσπραίνου και ού μη ωστόσος.

ΠΕΡΙ ΕΧΘΡΟΥ: ‘Επαρον δάφνης φύλλον και γράνον τ’ο όνομα του έχθρου σου και θές το εις τ’ο πόδιμά σου και φορείε τ’ο όποκάτω.

ΠΕΡΙ ΠΟΝΟΥ ΚΑΡΔΙΑΣ: Τριπόρφουκα και γλυκορριζην βράσον και πνε των ζώων ημέρας ν’.

ΕΑΝ ΘΕΛΗΣ ΝΑ ΜΗΔΕΝ ΘΕΜΩΣ: ‘Ας τρώη ηχιστ τ’ο γούλι της κράμης, ή αμύγδαλα πικρά πέτε.

ΠΕΡΙ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΟΤΑΝ ΟΥΡΠΕΙ ΤΗΝ ΚΟΙΤΗΝ ΑΥΤΟΥ: Χάϊρου φύσκαν κασον και τρίφον αΐτην και πότισον μετ’οίνου.

‘Οσο για τήν άποτελεσματικότητα των συνταγών, δεν έγγιγόμεθα καθόλου, διάβολε!...